

Socha Piety
Kladruby n. L., Pardubický kraj
Restaurátorský záměr

Restaurátorský záměr

Socha Piety, kulturní památka ČR pod r. č. 16212/6-2096, Areál Národního hřebčína Kladruby nad Labem

zadavatel: Národní hřebčín Kladruby nad Labem

2024

Vypracovala: MgA. **Kateřina Čiháková Myšková**, akad. soch. a rest.

MgA. KATEŘINA ČIHÁKOVÁ MYŠKOVÁ
akademická sochařka a restaurátorka
Žiželská 309
503 51 Chlumec nad Cidlinou
IČ: 627 02 729, tel.: 602 130 005

Obsah upřesňujícího restaurátorského záměru:

- **Data památky (lokalizace, údaje o památce a údaje o akci)**
- **Úvod**
- **Popis a stav památky**
- **Ikonografie – Pieta**
- **Restaurátorský průzkum**
- **Restaurátorský záměr**
- **Návrh technologie**
- **Rozvaha**
- **Doporučení majiteli**
- **Fotodokumentace**
- **Příloha**

Stav před restaurováním, celek, stav zaznamenán na jaře v roce 2024

Data památky:

Název památky : *Barokní socha Piety*
Autor : *neznámý, vliv M.B. Brauna ?*
Datace : *rok 1729 (vliv M.B. Brauna ?)*
Styl : *pozdní baroko*
Rejstříkové číslo : *ÚSKP ČR r. č. 16212/6-2096, zapsáno dne 16.3.1964*

Katalogové číslo: *1000126748_0016*

Materiál : *středně zrnitý pískovec okrové barvy*
Rozměry : *plastika*

výška	<i>170</i>	cm
šířka	<i>68</i>	cm
hloubka	<i>54</i>	cm
<i>architektura</i> výška	<i>220</i>	cm
šířka	<i>104</i>	cm
hloubka	<i>92</i>	cm

Umístění : *Areál Národního hřebčína Kladruby nad Labem, před severním průčelím kostela*

Majitel : *Národní hřebčín Kladruby nad Labem*
Národní kulturní památka rejst. č. ÚSKP 272
Areál s kmenovým chovným stádem starokladrubskeho koně

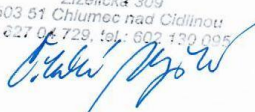
Předchozí restaurátorské zásahy: *v roce ? přesun od budovy fary*
v roce 1999 pravděpodobně přesunut od fary na náves před hlavní stájový komplex
Po roce 2014 nerestaurován a přesunut na současné místo,
Theodorik, s.r.o. Praha, Akad.mal.rest. Jan Živný ?

Památkový dozor: *Mgr. Michal Drkula, Krajský úřad, odbor kultury, sportu a cestovního ruchu, oddělení kultury a památkové péče*
Mgr. Jan Krátký, ÚOP v Pardubicích

Památkový dohled: *Mgr. Jan Fířt, PhD, Generální ředitelství v Praze*

Restaurátor : *MgA. Kateřina Čiháková Myšková, akad. soch. a rest.*
Žiželická 309/III, 503 51, Chlumec nad Cidlinou
Tel: 602 130 095
Mail: mga.myskova@seznam.cz

MgA. KATEŘINA ČIHÁKOVÁ MYŠKOVÁ
akademická sochařka a restaurátorka
Žiželická 309
503 51 Chlumec nad Cidlinou
IČ: 627 06 729, tel.: 602 130 095

Úvod:

Vrcholně barokní, autorsky neurčená pískovcové sousoší z r. 1729 je jedním z charakteristických historických doplňků areálu, dotvářející prostředí kladrubské krajiny a dokladem všeobecné náboženské atmosféry období baroka ve východních Čechách.

Velmi kvalitní dynamická barokní plastika, součást významného areálu hřebčína.

Popis památky:

KATALOGOVÉ ČÍSLO 1000126748_0016

KRAJ Pardubický kraj

OKRES Pardubice

OBEC Kladruby nad Labem

ČÁST OBCE Kladruby nad Labem

KATASTRÁLNÍ UZEMÍ Kladruby nad Labem

TYP socha

KATEGORIE objekt

SLOH baroko

ANOTACE

Vrcholně barokní, autorsky neurčená pískovcová socha Piety z r. 1729 je jedním z charakteristických historických doplňků areálu, dotvářející prostředí kladrubské návsi a dokladem všeobecné náboženské atmosféry období baroka ve východních Čechách.

HISTORICKÝ VÝVOJ

Socha původně umístěna před zaniklou farou, poté byla součástí parkové úpravy na návsi před hlavním stájovým komplexem a nyní umístěna před severní průčelí kostela.

POPIS

Na kamenném širokém stupni je hranolový sokl s vysokou odstupněnou patkou, v dolní části dřík s volutami, nad kterými je nápisová kartuše rámovaná čtyřmi okřídlenými hlavičkami andílků (nahore dva, dole dva obrácení hlavami dolů). Nápis: DeI/GENITRIXDO/LOROSA SIS PATRO/NA CRATIOA TVI/DEVOTI CLIEN/TIS//. (Chronogram 1729). Na zadní straně soklu rokajová erbovní kartuše s helmicí v klenotu, s fafnochy se stylizovanými liliiemi v erbu.

Socha Piety
Kladruby n. L., Pardubický kraj
Restaurátorský záměr

Pod kartuší se vlní páska s písmeny F.I.B.V.H. Sokl je ukončen mohutnou profilovanou římsou. Nahoře vztyčen jednoduchý hranolový kříž s přibitou listinou INRI. Pod křížem sedí Panna Marie, na klíně s mrtvým Kristem. Marie, zobrazená jako starší žena, s bolestným výrazem ve tváři, s hlavou zahalenou rouškou, si tiskne pravou ruku na prsa Kristovu ruku. Kristus má ruce a nohy bezvládně, až nepřirozeně zkroucené, hluboce propadlé břicho a hrudník ostře vystupující vzhůru. Má na hlavě trnovou korunu, výraznou tvář s hluboce vpadlými rysy a mrtvolně zapadlými očima. celé dílo působí velmi naturalisticky a výrazně, jde v rámci oblasti o ojedinělé pojetí.

JE SOUČÁSTÍ

areál 1000126748 - hřebčín s kmenovým chovným stádem starokladrubského koně

PAMÁTKOVÁ OCHRANA

- **kulturní památka rejst. č. ÚSKP 16212/6-2096 - hřebčín - areál s kmenovým chovným stádem starokladrubského koně**
Fáze ochrany: památkově chráněno
Chráněno: od 3. 5. 1958
[Zobrazit na mapě](#)
- **národní kulturní památka rejst. č. ÚSKP 272 - Hřebčín v Kladrubech nad Labem**
Fáze ochrany: památkově chráněno
Chráněno: od 1. 1. 2002
[Zobrazit na mapě](#)

PLOŠNÁ PAMÁTKOVÁ OCHRANA

- **světové dědictví UNESCO rejst. č. ÚSKP 13 - Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem**
Fáze ochrany: památkově chráněno
Chráněno: od 6. 7. 2019
[Zobrazit na mapě](#)
- **památková zóna rejst. č. ÚSKP 2491 - Kladrubské Polabí**
Fáze ochrany: památkově chráněno
Chráněno: od 17. 12. 2015

Současný stav památky:

Kamenná Pieta je v současné době usazena před hřebčínem, před severním průčelím kostela. Její původní umístění bylo před zaniklou farou, poté byla součástí parkové úpravy na návsi před hlavním stájovým komplexem. K přemístění došlo při generální opravě Hřebčína po roce 2014. Bohužel z tohoto zásahu není dochován žádný záznam.

Památka je umístěna na subtilním soklu, který tvoří přibližně polovinu výšky památky. Sokl obdélného půdorysu je tradičně rozdělen na jednoduchou obdélnou patku, štíhlý dřík a širokou římsovou hlavici. Dřík je po stranách zdobený dvojicí vertikálně umístěných volut, v souladu s nimiž se ve spodní části mírně vypíná do prostoru. Čelo soklu nese zavíjenou kartuš obklopenou andílčími hlavičkami. Plocha kartuše nese sekaný nápis, zvýrazněný tmavou barvou. Pod soklem se nachází nízký podstavec s hranou vytaženou do barokního nosu. Jedná se o ztvárnění Piety horizontálního typu pod křížem.

Celý výjev působí velmi dramaticky, kdy je bolest Panny Marie nad mrtvým synem zdůrazněna dynamickým natočením sedící postavy směrem doleva a dopředu. Dojem pohybu umocňuje také způsob, jakým Panna Marie přidržuje paži mrtvého Krista v úrovni svých ramen.

Oděv Panny Marie tvoří bohatě našasené šaty a závoj na hlavě, Kristus má pouze pruh našasené látky kolem boků – roušku.

Dílo je provedeno v pískovci. Figura a architektura jsou ručně sekány. Památka byla již dříve restaurována – bez záznamu. Památka se dochovala celistvá. Je z velké části pokryta mechy, lišejníky a řasami (biologické zvětrání). Další příčinou poškození je působení dešťové vody (eroze). Zvětrání kamene je viditelné v těchto partiích: nejvíce v dolní část těla – drapérii, nohou a těle, a ve střední a spodní části architektury.

Některá z drobnějších poškození byla již v minulosti vyspravena drobnými plombami.

Na památce jsou dochovány fragmenty možné původní polychromie a to nejvíce v hloubkách modelace postav. Písmo I.N.R.I. v ceduli je zlacené. Kovové svatozáře se dochovaly. Zohýbané kruhy na hlavách soch jsou zdokumentovány a zachyceny na fotkách z roku 2014. Zasolení památky nebylo prokázáno, památka nejeví známky zasolení.

Celkové poškození památky je závažné.

Zamýšlený restaurátorský zákrok na soše přispěje k uchování památkových i uměleckých hodnot areálu Národního hřebčína v Kladrubech nad Labem a napomůže její celkové rehabilitaci.

Ikonografie – Pieta:

Pieta je zobrazení Panny Marie na klíně s tělem Krista po jeho snětí z kříže (horizontální nebo vertikální) vyvinuté ze scény Oplakávání izolováním obou postav.

Zobrazení Piety je součástí ikonografického cyklu výjevů ze života Krista a zároveň cyklu výjevů ze života Panny Marie. V rámci Kristova ikonografického cyklu je součástí Pašijového cyklu, tedy části věnované jeho Ukřižování. V něm se nachází mezi výjevy Snímání z kříže a Kladení do hrobu, a to původně v podobě tzv. Oplakávání (lamentace). V západní tradici se stalo standardním zobrazování tohoto výjevu bezprostředně po Snímání z kříže. Zdůrazněním motivu Panny Marie a postupným vyloučením ostatních postav se z motivu Oplakávání vyvinul motiv Piety. Pieta (nebo Oplakávání) představuje 13. zastavení křížové cesty a také jednu ze sedmi bolestí Panny Marie.

Restaurátorský průzkum:

Na památce byl nejprve proveden umělecko-historický průzkum. Dále byl proveden průzkum přírodovědný, který zjistil mechanické, fyzikální a chemické příčiny poškození materiálů, poskytl odpovídající znalosti o stavu památky a určil míru znečištění apod. Navrhnul metodiku a technologii prostředků a jejich využití v rámci restaurátorského procesu.

Na památce jsou patrné zbytky barevné povrchové úpravy. V průběhu restaurování by měly být odebrány vzorky, za účelem zjištění možného originálního pojednání. **Tyto fragmenty by měly být zdokumentovány a zakresleny do nákrešů.**

Na soše nebyly potvrzeny černé krusty. Památka neprokazuje potenciál zasolení.

Po demontáži a transportu budou před zahájením restaurování provedeny zkoušky čištění povrchu kamene.

Restaurátorský záměr (projekt zásahu):

- Demontáž a transfer - bude proveden u sousoší, kříže a všech dílů architektury. Demontáž památky bude provedena ve stávajícím spárořezu. Spáry budou odsekány plochým dlátem a vyčištěny. Následně budou jednotlivé díly uvolněny klíny. Předpokládá se zde ložení na vápennou nebo cementovou maltu. Socha i architektura bude odborně zabezpečena a zafixována a bude převezena do restaurátorského ateliéru. Zde bude proveden celkový restaurátorský proces.
- Čištění – šetrné odstranění prachových depozitů, mechů a lišejníků vhodnou technikou nebo kombinací technik (suchá – mechanické čištění, mokrá – pára, tlaková voda). Čištění bude předcházet likvidace biologického napadení kamenného materiálu nástřikem sanačního prostředku.
- Naměkčení a odstranění nevyhovujících druhotných nátěrů – dojde k odstranění případných druhotných nátěrů. Bude provedeno jejich mechanické odstranění či ztenčení za pomoci odpovídajících rozpouštědel, čistící pasty a za pomoci páry.
- Odsekání nepůvodních vysprávek a nevyhovujících spár – budou odstraněny nesoudržné a dožilé nebo strukturálně a barevně nevyhovující tmely
- Zpevnění materiálu (konzervace) – dojde k lokálnímu zpevnění korodovaných míst organokřemičitanovými konsolidanty dle situace po očištění a po sejmutí nevyhovujících, nesoudržných a dožilých tmelů, taktéž zde dojde k odstranění nevyhovující výplně spár
- Lepení částí – jednotlivé mechanicky poškozené a odlomené části budou zpětně lepeny. Některé části budou vyztuženy trny a čepy z nerez oceli v adekvátních průměrech a délkách.
- Injektáž trhlin – bude provedena injektáž trhlin a výplň vzniklých spár po lepení jednotlivých částí

Socha Piety
Kladruby n. L., Pardubický kraj
Restaurátorský záměr

- Plastická retuš, domodelování chybějících částí – doplnění bude provedeno v rozsahu dožilých tmelů a na opticky rušivých místech. Tvarově bude vycházeno ze stavu poslední opravy. Tmely budou strukturálně a barevně modifikovány adekvátně místu aplikace a budou respektovat typ užitého tvarosloví a míru dožití originálních povrchů.
- Revize betonového základu či zhotovení nového betonového základu – po demontáži bude provedena revize podkladu. Pokud zde byl při posledním přesunu proveden nový betonový základ, bude u něj provedena revize. Pokud je osazena památka pouze na zeminu, bude zde proveden nový betonový základ. Bude proveden v místě osazení památky. Nový betonový základ bude kopírovat půdorys řady schodů díla, nebude přecházet nad úroveň okolního terénu a nebude se pohledově nijak uplatňovat. Pod zpětnou montáží na tento základ bude položena izolační vrstva.
- Barevné sjednocení nově domodelovaných částí sochy i architektury – barevná retuš bude provedena lokálně na nových doplňcích a na rušivých místech.
- Pojednání písma. Bude presentována stávající barevnost písmen – černá a červená, pokud v průběhu čištění nebude zjištěna jiná skutečnost. Bude provedena jen případná retuš současného vytažení. Text nápisové destičky bude nově vyzlacen 24 karátovým zlatem položeným na Mixtion – na staro.
- Rekonstrukce svatozáří. Podle fotodokumentace z roku 2014 bude provedena rekonstrukce chybějících svatozáří. Ty jsou zde řešeny jednoduše – obručí. Budou znovu odkryta místa původního osazení. Svatozáře budou provedeny kovářským způsobem v nerez oceli. Povrch bude pojednán základovým nátěrem, vrchním nátěrem a samotným novým zlacením 24 karátovým zlatem položeným na Mixtion. Svatozáře budou osazeny na shodné místo posledního osazení do polyesterového či epoxidového tmelu překrytého minerálním tmelem.
- Osazení jedné řady schodů – stupně budou osazeny na nový betonový odizolovaný základ. Jednotlivé díly budou sesazeny na vápennou maltu. Jednotlivé kusy budou spojeny novými nerezovými kramlemi - kovářsky opracovanými a povrchově pojednány kovářskou černí. Tyto kramle budou vyrobeny z nerez oceli v adekvátních průměrech a délkách.
- Zpětné osazení díla, osazení na nerezové trny – po restaurování bude socha světce osazena zpět na místo na vápennou maltu. Stávající dožilé spojovací prvky – čepy budou nahrazeny čepy z nerez oceli v adekvátních průměrech a délkách.
- Závěrečná povrchová úprava – lokální hydrofobizace a biocidní nástřik.
- Vyhotovení zprávy s fotodokumentací – nedílnou součástí restaurátorského procesu je vyhotovení restaurátorské zprávy s fotodokumentací, která je zpracována v rozsahu, který plně postihne všechny postupy.

Návrh technologie: Přehled materiálů

- Čištění – destilovaná voda, pára, čpavková voda, peroxid vodíku, ionogenní saponát, štětce, špachtle, vata, buničina, skalpely.
- Naměkčení a odstranění nevyhovujících druhotných nátěrů – destilovaná voda, buničitý obklad s uhlíčitánem amonným překrytý PE fólií, mechanické dočištění kartáčky a skalpelem, čištění párou.
- Odsekání nepůvodních vysprávek a nevyhovujících spár – mechanicky dlátky, dočištění ocelovými kartáči.
- Zpevnění materiálu (konzervace) – lokálně Remmers KSE 100, dle potřeby KSE 300, dočištění benzínem.
- Lepení částí – epoxidové lepidlo, trny a čepy z nerez oceli v adekvátních průměrech a délkách.
- Injektáž trhlin – Remmers KSE 100, KSE 300, benzín, Paraloid.
- Plastická retuš, domodelování chybějících částí – bílý křemičitý písek (více frakcí), bílý portlandský cement 500, pigmenty stálé v alkalickém prostředí, akrylátová disperse 5 %, křemičitá moučka
- Zhotovení nového betonového základu – podkladový štěrk, beton železový – armovaný, hydroizolace
- Barevné sjednocení nově domodelovaných částí sochy a architektury – pigmenty stálé v alkalickém prostředí: cihlový, malířský okr, černý, běloba, líh, Restauro-Fixativ Keim
- Zlacení textu nápisové destičky - 24 karátové zlato, Mixtion
- Rekonstrukce svatozáří – nerez ocel, základ. a vrchní nátěr, 24 karátové zlato, Mixtion
- Závěrečná povrchová úprava – Funcosil SNL a biocidní nástřík Sanatop
- Zpětné osazení díla – čepy z nerez oceli v adekvátních průměrech a délkách, vápenná malta, kramle z nerez oceli v adekvátních průměrech a délkách pojednané nátěrem kovářskou černí
- Vyhotovení restaurátorské zprávy – digitální fotografie, klasická fotografie, tisk

Rozvaha:

Restaurátorské práce se týkají **sochařských polychromovaných kamenných děl** (plastik, architektury a jejich součástí).

Restaurátorská akce pro celkový stav památky nepochybně znamená významné zlepšení jejího stavu. Nutná je rehabilitace památky restaurátorským způsobem a následná účinná ochrana před povětrnostními vlivy.

Památka vyžaduje komplexní restaurátorský zákrok zaměřený na obnovu a konzervaci díla.

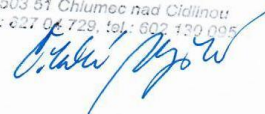
Zamýšlený restaurátorský zákrok na soše přispěje k uchování památkových i uměleckých hodnot areálu Národního hřebčína v Kladrubech nad Labem a napomůže její celkové rehabilitaci.

Doporučení majiteli:

Uživateli se doporučuje stálá péče o restaurované dílo. Restaurování sochařského díla by mělo být provedeno tak, aby nebylo nutné v nejbližší době **deseti let** provádět žádné opravné činnosti. Přesto by měla být plastika ošetřována látkami, které zabraňují nadměrnému zvlhčování kamenného materiálu a to v pětiletých cyklech. Uživatel musí dbát na to, aby nedošlo k žádným nárazům, či pokusům o manipulaci s památkou, což by mohlo zapříčinit její mechanické poškození. Při případném poškození plastiky je třeba provést odborný restaurátorský zásah restaurátora s odpovídající licenci. Z hlediska odpovědného přístupu platí takový odborný postup, který vyplývá ze znění § 14 zákona 20/87 Sb. O památkové péči.

Vyhotovila: MgA .Kateřina Čiháková Myšková
akademická sochařka a restaurátorka

MgA. KATEŘINA ČIHÁKOVÁ MYŠKOVÁ
akademická sochařka a restaurátorka
Žiželická 309
503 51 Chlumec nad Cidlinou
IČ: 627 04 729, tel: 602 139 005

Socha Piety
Kladruby n. L., Pardubický kraj
Restaurátorský záměr

Fotodokumentace:

Stav před restaurováním, celek, stav zaznamenan na jaře v roce 2024

Socha Piety
Kladruby n. L., Pardubický kraj
Restaurátorský záměr

Stav před restaurováním, celek, stav zaznamenán na jaře v roce 2024

Socha Piety
Kladruby n. L., Pardubický kraj
Restaurátorský záměr

Stav před restaurováním, detail poškození, stav zaznamenán na jaře v roce 2024

Socha Piety
Kladruby n. L., Pardubický kraj
Restaurátorský záměr

Stav před restaurováním, detail poškození, stav zaznamenán na jaře v roce 2024

Socha Piety
Kladruby n. L., Pardubický kraj
Restaurátorský záměr

Stav před restaurováním, celek, stav zaznamenan na jaře v roce 2024

Socha Piety
Kladruby n. L., Pardubický kraj
Restaurátorský záměr

Stav před restaurováním, detail poškození, stav zaznamenán na jaře v roce 2024

Socha Piety
Kladruby n. L., Pardubický kraj
Restaurátorský záměr

Stav před restaurováním, celek, stav zaznamenaný na jaře v roce 2024

Socha Piety
Kladruby n. L., Pardubický kraj
Restaurátorský záměr

Stav před restaurováním, detail poškození, stav zaznamenaný na jaře v roce 2024

Socha Piety
Kladruby n. L., Pardubický kraj
Restaurátorský záměr

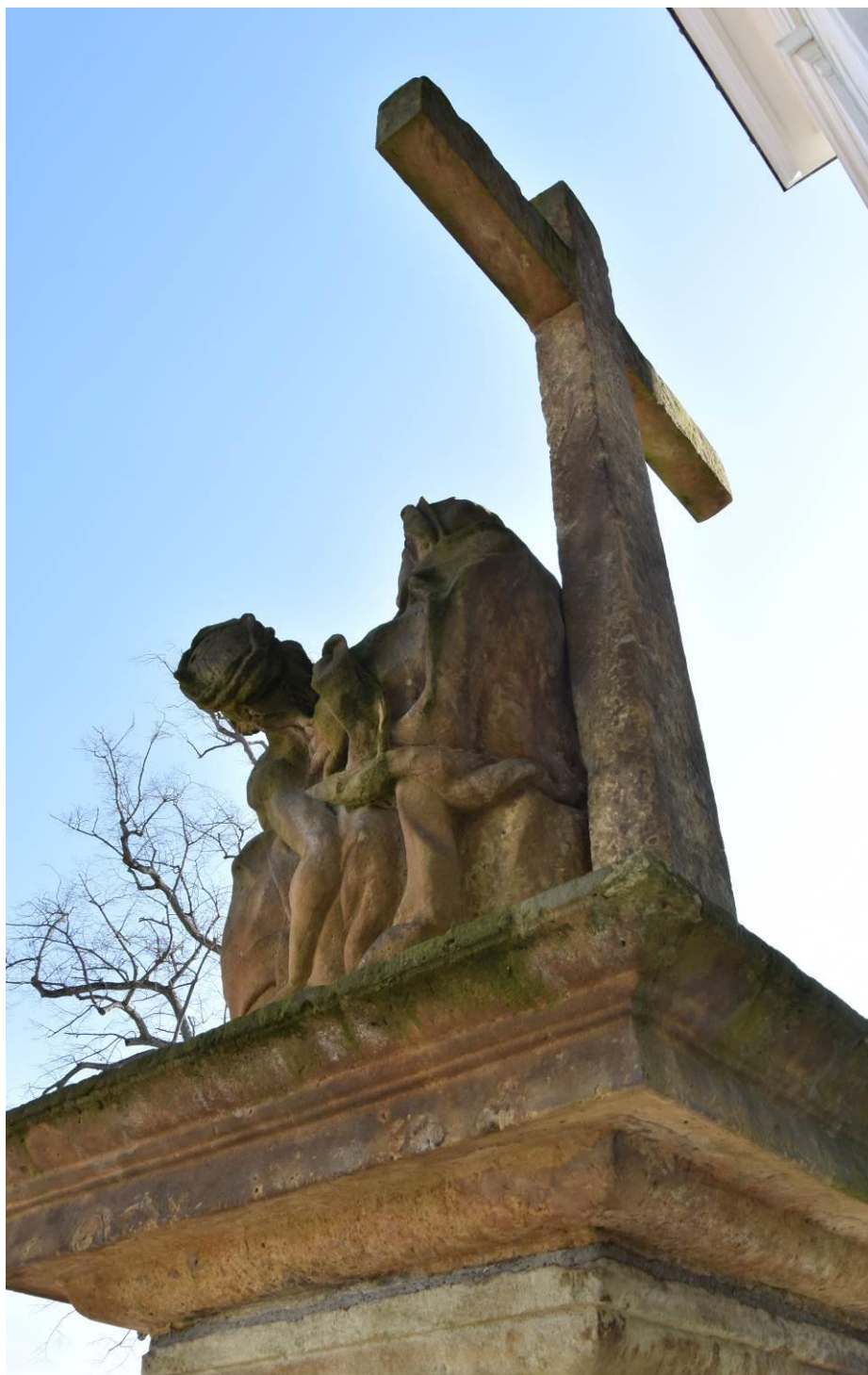
Stav před restaurováním, detail poškození, stav zaznamenaný na jaře v roce 2024

Socha Piety
Kladruby n. L., Pardubický kraj
Restaurátorský záměr

Stav před restaurováním, detail poškození, stav zaznamenaný na jaře v roce 2024

Socha Piety
Kladruby n. L., Pardubický kraj
Restaurátorský záměr

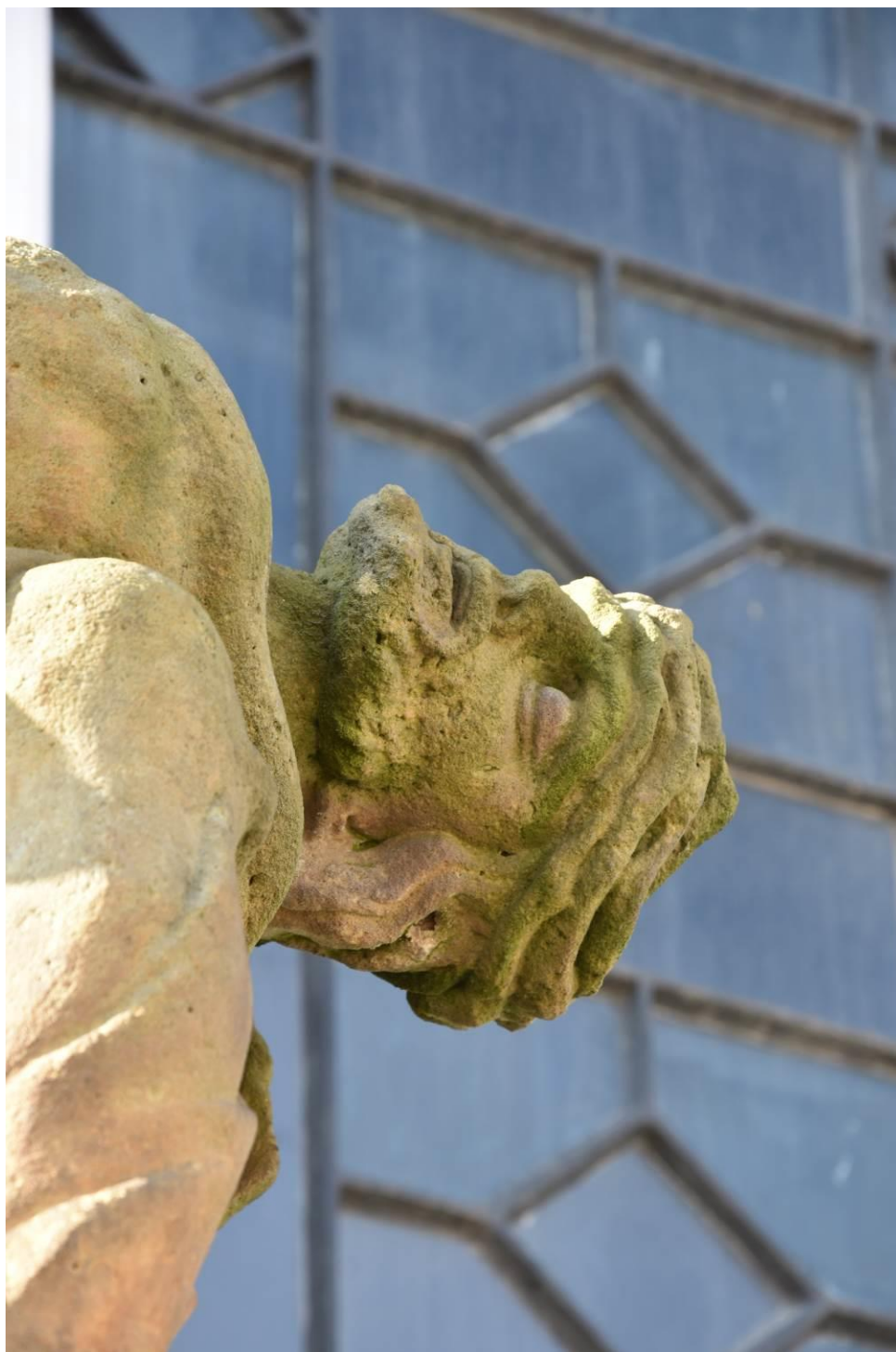
Stav před restaurováním, detail poškození, stav zaznamenaný na jaře v roce 2024

Socha Piety
Kladruby n. L., Pardubický kraj
Restaurátorský záměr

Stav před restaurováním, detail poškození, stav zaznamenaný na jaře v roce 2024

Socha Piety
Kladruby n. L., Pardubický kraj
Restaurátorský záměr

Stav před restaurováním, detail poškození, stav zaznamenan na jaře v roce 2024
Silné biologické poškození, viditelný otvor po osazení nedochované svatozáře

Socha Piety
Kladruby n. L., Pardubický kraj
Restaurátorský záměr

Příloha:

V roce 1999 při velké opravě areálu Hřebčína byla socha osazena na návěs před hlavní stájový komplex, socha zde stála i v roce 2014, viditelné poškození a dochované svatozáře

Socha Piety
Kladruby n. L., Pardubický kraj
Restaurátorský záměr

V roce 1999 při velké opravě areálu Hřebčína byla socha osazena na návěs před hlavní stájový komplex, socha zde stála i v roce 2014, viditelné poškození a dochované svatozáře

Socha Piety
Kladruby n. L., Pardubický kraj
Restaurátorský záměr

V roce 1999 při velké opravě areálu Hřebčína byla socha osazena na náves před hlavní stájový komplex, socha zde stála i v roce 2014, viditelné poškození a dochované svatozáře

Socha Piety
Kladruby n. L., Pardubický kraj
Restaurátorský záměr

V roce 1999 při velké opravě areálu Hřebčína byla socha osazena na náves před hlavní stájový komplex, socha zde stála i v roce 2014, viditelné poškození, pohled na dřík

Socha Piety
Kladruby n. L., Pardubický kraj
Restaurátorský záměr

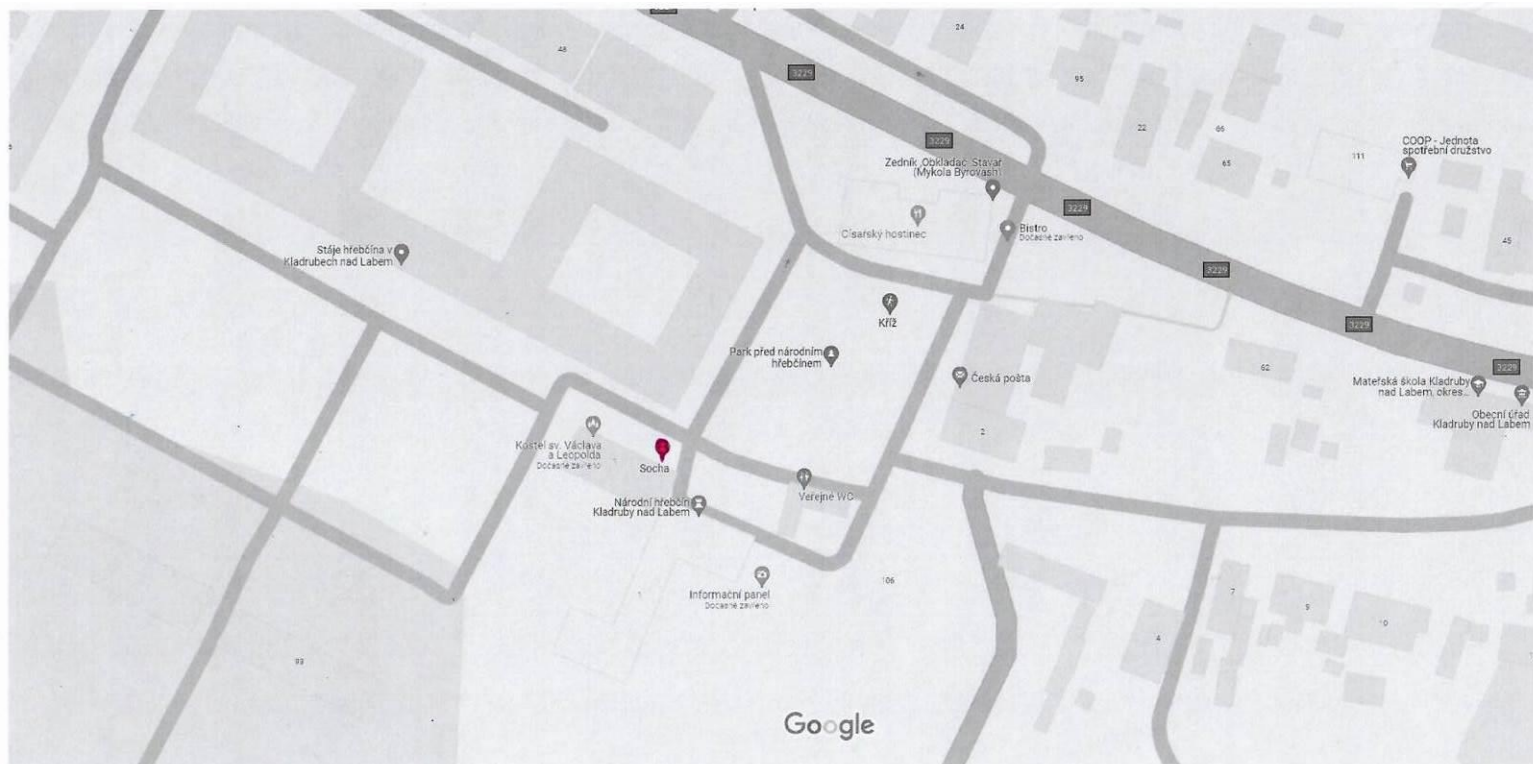
V roce 1999 při velké opravě areálu Hřebčína byla socha osazena na náves před hlavní stájový komplex, socha zde stála i v roce 2014, viditelné poškození a dochované svatozáře

Socha Piety
Kladruby n. L., Pardubický kraj
Restaurátorský záměr

V roce 1999 při velké opravě areálu Hřebčína byla socha osazena na náves před hlavní stájový komplex, socha zde stála i v roce 2014, viditelné poškození, nápisová část

Socha Piety
Kladruby n. L., Pardubický kraj
Restaurátorský záměr

Mapová data ©2024 Google 20 m

Místo osazení památky